

La primera dama dels drets humans

Una biografia recupera la figura d'Eleanor Roosevelt, la dona que llaurà una trajectòria tan influent i fascinant com la del seu marit president dels Estats Units.

Reportatge de Xavier Aliaga

La vida d'Anna Eleanor Roosevelt (Nova York, 1884 - 1962), esposa d'un dels presidents dels Estats Units més cèlebres de la història, Franklin Delano Roosevelt, no fou precisament la d'una primera dama dels Estats Units convencional i encotillada en les tasques protocol·làries. A l'espera que s'acabe d'escriure la història de Hillary Clinton -una de les seues grans admiradores, antiga primera dama i aspirant presidencial-, Eleanor Roosevelt ha estat la dona més influent que haja ocupat aquell càrrec. I deixà una empremta inesborrable com a lluitadora contra les desigualtats socials i de raça, per la igualtat dels sexes i en favor dels drets humans.

La negociació i redacció de la Declaració Universal dels Drets Humans, l'any 1948, fou la seua gran contribució com a presidenta de la comissió de les Nacions Unides encarregada d'aquesta qüestió, entre els anys 1946 i 1952. Però abans, durant i després de la presidència del seu cèlebre marit, desplegà una intensa activitat per tractar de millorar les condicions de vida de les classes desfavorides dels Estats Units, per anar soccavant les bases de la discriminació racial dels Estats Units o per posar les bases de l'esclat feminista dels anys 60 del segle XX. L'edició a casa

nostra d'una completa biografia d'aquesta dona, *Eleanor Roosevelt. La feminista que canvià el mundo* (Libros de vanguardia, 2015), a càrrec de l'historiador J. William T. Youngs, ha revitalitzat entre nosaltres una figura històrica a l'altura de la llegenda del seu marit i del seu gran llegat.

Potser els grans traços de la seua vida són coneguts, però el relat contingut al llibre -prologat per la periodista Laura Freixas-, resulta fascinant per a qualsevol lector que sàpiga contextualitzar el recorregut social al qual Roosevelt va contribuir decisivament. La també neboda d'un altre president, Theodore Roosevelt, va nàixer en una aristocràtica família de Nova York. Els seus privilegiats orígens li proporcionaren una vida de comoditats i privilegis de classe, però no es pot dir que la seua fóra una existència precisament fàcil. La mare va morir de diftèria quan ella tenia dos anys. La seguí el seu germà Elliot, al cap de poc, mentre que el pare, jugador i alcohòlic, una persona incapaç per als negocis, morí poc després.

L'adolescència tampoc no fou senzilla. De rostre no massa agraciat, tot i que tenia una figura imponent, li costava relacionar-se socialment en un entorn construït precisament sobre convencions. Els anys de formació a Allenswood, An-

glattera, li serviren per guanyar confiança i per desenvolupar no poques habilitats socials que captaren l'atenció d'un parent llunyà (cosí en cinquè grau), un jove ben plantat i expansiu anomenat Franklin Delano Roosevelt. Que algú tan popular s'hagués fixat en ella la va colpir. Es casaren, l'any 1905. Però la relació, des de ben aviat, no fou precisament fàcil. Ell era bromista i desimbolt, atreia els focus amb el seu encant físic, i no era massa religiós. Ella era més tibant i religiosa, encarcarada pel que feia al sexe, li costava assumir determinats comportaments del seu marit, coquetejos que acabaren derivant en infidelitats. Una relació complexa, tortuosa, que no impedí que tingueren fills en comú i formaren un tàndem polític ben poderós. Mentre que la carrera de Delano Roosevelt avançava cap a bon port, Eleanor accentuà les seues inquietuds socials, tímidament desenvolupades en la joventut amb entitats com la Lliga Juvenil que ajudava els pobres i immigrants.

Fou una evolució pas a pas. S'interessà en un primer estadi per la política perquè eren els interessos del marit, com a obligació marital. Però contribuï per què fóra escollit senador pels demòcrates, el 1910. I continuà el seu particular procés evolutiu, com ara quan el seu marit féu

campanya en favor del sufragi femení. Eleanor Roosevelt no s'havia plantejat mai que això fóra possible. També compartia el rebuig contra els jueus de moltes persones del seu entorn i, molts anys més tard, en acabar la Segona Guerra Mundial, revisà a fons aquest prejudici.

A cada graó que Franklin pujava cap a la presidència, Eleanor li feia de suport i desenvolupava una activitat paral·lela, incorporava noves experiències i capacitats, noves visions del món. La Primera Guerra Mundial accentuà el seu antimilitarisme i la Gran Depressió la seua sensibilitat social. Quan el marit arriba a la presidència dels Estats Units, l'any 1933, amb una paràlisi de cintura per avall a causa d'una poliomielitis, Eleanor esdevé un dels pilars del *New Deal*, la reacció en clau social a la Gran Depressió.

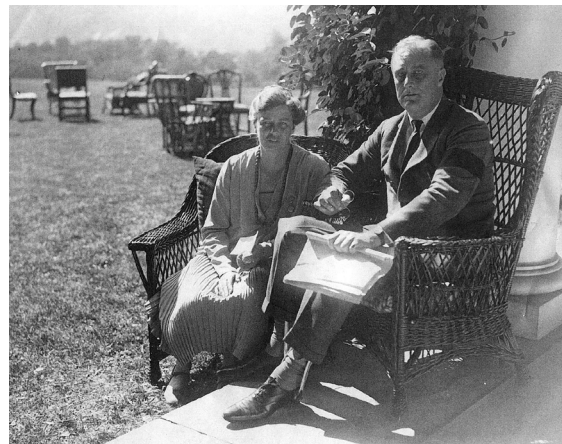
Al mateix temps, la primera dama inicia un acostament als problemes de la comunitat negra inèdit fins aquell moment a Washington. Es convertí en interlocutora de Walter White, el líder de l'Associació Nacional per al Progrés de les Persones de Color. I encetà una estreta amistat amb Mary McLeod Bethune, la dona afroamericana més influent de la seua època. Uns contactes que li valgueren crítiques acarnissades. Els pioners sondejors de George Gallup, amb tot, demostraven que dos terços de la població compartien les seues actuacions.

Quan la parella arriba a la presidència, la relació marital és gairebé morta, se sosté per l'interès familiar i polític. Com diu el biògraf, no hi havia intimitat física i emocional, però "seguien trobant una altra classe d'intimitat en els objectius compartits i en les respectives carreres". Eleanor es consola amb l'amistat gairebé íntima de la periodista Lorena Hickok, una relació que continua despertant no poques especulacions a causa del llenguatge amorós emprat en algunes de les seues cartes. Comptat i debatut, Hickok és durant anys una vàlvula d'escapament a la mala relació amb el marit i amb les servituds del càrrec, que l'ofeguen però, al mateix temps, sap gestionar amb

extremada habilitat, sobretot en les seues relacions amb la els mitjans. No sols això: tot i que afirmava que no li agradaven els discursos, esdevé una conferenciant ben demandada arreu dels Estats Units. I el 1936 debutà com a columnista diària.

La Segona Guerra Mundial la posà a prova. Profundament antibel·licista, arran de l'experiència de l'anterior gran guerra, hagué d'enfrontar-se al fet de ser l'esposa del president que entrà en un nou conflicte, empès això sí per l'agressió japonesa a Pearl Harbor. Anys d'una profunda infelicitat, de preocupació pel futur. Un neguit que combaté recorrent el front del Pacífic, donant suport als ferits i a les vídues.

A l'abril del 1945, abans del final de la guerra, moria Franklin Delano Roosevelt. La seua desaparició accentuà el paper d'Eleanor de far dels demòcrates i de guardiana del *New Deal* i el seu significat. I serví per encetar una carrera com a diplomàtica a les Nacions Unides que tingué com a fruit la Declaració Universal dels Drets Humans i nombroses gestions i mediacions enfocades des del respecte a les nacions, inclosa l'URSS, actitud que continuà generant admiració en la dreta i una profunda admiració arreu del món que li féu ser rebuda per multituds a diversos països. Morí, el 1962, amb un ben guanyat lloc en la història. •

ELEANOR ROOSEVELT, FIGURA HISTÒRICA.

Dalt, a l'esquerra, fotografia a Campobello, l'any 1920. A la dreta, imatge amb el seu marit, Franklin Delano Roosevelt, al jardí de la seua casa de Hyde Park, quan ja pateix paràlisi a causa de la pòlio i porta fèrules a les cames.

Baix, a la dreta, una imatge d'Anna Eleanor Roosevelt dirigint-se a l'Assemblea General de les Nacions Unides, l'any 1947, poc abans del seu gran èxit de la Declaració Universal dels Drets Humans.

